

CONSILIUL JUDEȚEAN
CLUJ

Universitatea
BABEȘ-BOLYAI

FACULTATEA DE ISTORIE ȘI FILOSOFIE
Școala Doctorală *Studii de Populație
și Istoria Minorităților*

Institutul de Istorie „George Barițiu”
al Academiei Române

Muzeul Etnografic
al Transilvaniei

Vă invită la conferința
doctoranzilor și post-doctoranzilor romi:

***Romii – Cunoaștere,
Conștientizare, Conviețuire
O Roma – Prinjandipen,
Xataripen, Khetanipen***

16 decembrie 2022

**Locația: Aula Ferdinand I a Facultății de Istorie
și Filosofie, str. Napoca, nr. 11, Cluj-Napoca**

PROGRAM:

09:15 - 09:30 Înregistrarea participanților

09:30 - 10:00 Deschiderea conferinței,
cuvinte de salut

10:00 - 12:30

Secțiunea I.

„Cultură tradițională și spiritualitate
în comunitățile de romi.
Trecut și prezent”

Moderatori:

CS I. Dr. Tudor Sălăgean

Drd. Liliana Chiriac

10:00 - 10:20

Marius Lakatos-Iancu

*Evoluția meșteșugurilor tradiționale ale
romilor din județul Cluj. Valori
tradiționale și obiceiuri marcante ale
romilor care stau la baza definirii
identității culturale a acestei etnii.*

10:20 - 10:40

Cristinel-Constantin Roman

*Aportul comunităților de romi la
promovarea patrimoniului etnografic prin
muzica de fanfară.*

10:40 - 11.00

Gabriel-Constantin Sala

Judecata țigănească

11.00 - 11.15: Pauză cafea

11:15 - 11:35

Ioan-Crăciun Lăcătuș

Problematika elitelor rome după Marea Unire în raport cu mediul ecleziastic românesc

11:35 - 11:55 Roz Marin Trandafir

Metode de pastorație aplicabile la nivelul comunităților de romi

11:55 - 12:30 Dezbatere

12:30 - 13:00 Moment artistic

13:00 - 15:00 Prânz

15:00 - 17:30

Secțiunea II.

„Romii între emancipare și educație. Realități, deziderate, perspective”

Moderatori:

Conf. Dr. Ioan Cârja

Drd. Marius Lakatos-Iancu

15:00 - 15:20

Liliana Chiriac

Rolul mediatorului școlar în procesul de integrare al elevilor rome

15:20 - 15:40

Marius-Imre Parno

Romii în sclavia modernă a sărăciei

15:40 - 16:00

Alina Lakatos-Iancu

Rolul femeii în comunitățile de romi.

Tradiții & Emancipare

16.00 - 16.15: Pauză cafea

16:15 - 16:35

Daniel Caraivan

*Căsătoriile mixte dintre romi și neromi,
problematica neamurilor de romi.*

O abordare sociologică.

16:35 - 16:55

Raluca-Ioana Malița

*Impactul pandemiei de COVID 19
asupra comunităților de romi. Aspecte
educaționale de la nivelul ciclului
primar.*

16:55 - 17:30

Dezbatere

Concluzii și

închiderea conferinței

REZUMATE

Secțiunea I.

Cultură tradițională și spiritualitate în comunitățile de romi. Trecut și prezent

LAKATOS-IANCU MARIUS

**Universitatea Babeș-Bolyai, Cluj-Napoca
Școala Doctorală „Studii de Populație
și Istoria Minorităților”**

**Evoluția meșteșugurilor tradiționale ale romilor
din județul Cluj. Valori tradiționale și obiceiuri
marcante ale romilor care stau la baza definirii
identității culturale a acestei etnii.**

Cuvinte cheie: cultură, romi, obicei, patrimoniu, tradiție

Cultura este expresia identității individuale și de grup fiind un factor esențial al dezvoltării sociale și un element facilitator al diversității - valoare socială esențială ce trebuie asumată și susținută prin demersuri și programe pro-active. Cultura nu ar trebui percepută doar din perspectiva artei și a literaturii, ci și din cea a modului de viață, a drepturilor fundamentale ale omului, a sistemelor de valori, a tradițiilor și credințelor. Diversitatea de practici și tradiții culturale trebuie percepută ca bogăție și nu ca sursa de divizare și conflicte.

E prea puțin probabil a se cunoaște cu exactitate cine și ce au fost romii din lipsa izvoarelor și mai mult, studiile scrise despre această etnie au avut la bază mai degrabă elemente legate de folclor sau legende.

Conform relatării lui Jean-Pierre Liegeois în lucrarea Romii în Europa - ,, *Pe tot parcursul istoriei lor, romii nu au lăsat în urma lor decât documente produse de alții, cu bune și rele, cu lucruri reale sau imagine. Iar memoria colectivă a reținut mai mult aspectele legendare decât incertitudinile,*

Teza de doctorat propusă ca cercetare răspunde unei nevoi identificate în decursul celor două zeci ani de muncă în folosul comunității de romi, nevoi prea puțin dezbătute, analizate sau promovate la nivelul societății. De regulă, tradițiile rome, evenimentele cu caracter istoric trăite sau experimentate de aceștia, obiceiurile moștenite și regăsite în prezent, patrimoniul cultural material și imaterial al romilor sunt elemente prea puțin promovate la diverse evenimente sau ilustrare în cărțile de specialitate. Cultura și istoria romilor deși este extrem de bogată, din păcate este slab promovată. În acest sens, prin intermediul tezei de doctorat și a temei propuse de cercetare urmăresc să contribui la promovarea acelor valori specifice ale romilor care entitatea acestei minorități și care ilustrează romii ca întreg, popor-istorie- evoluție – patrimoniu.

Proiectul de cercetare, din punct de vedere al rezultatelor obținute va fi vizibil nu doar prin ilustrarea acelor elemente care ilustrează într-o formă inedită patrimoniul cultural imaterial al romilor, ci și prin modul în care acestea vor fi percepute de romi dar și de membrii societății însuși.

În această ordine de idei, teza abordată va ilustra și un punct de vedere propriu, și obiectiv al beneficiarului cu privire la acele sentimente, afilieri, caracteristici, tradiții și obiceiuri față de care, într-o anumită măsură se definește ca fiind de etnie romă, indiferent dacă exprimarea va veni din postura unei persoane rome tradiționale sau a uneia integrate.

ROMAN CRISTINEL CONSTANTIN
Universitatea Babeș-Bolyai, Cluj-Napoca
Școala Doctorală „Studii de Populație
și Istoria Minorităților”

Relaționări etnice prin muzică în zona de est a Moldovei.
Aportul comunităților de romi la promovarea patrimoniului
etnografic prin muzica de fanfară

Cuvinte cheie: etnie, fanfară, romi, patrimoniu, comunitate, identitate.

Istoria socială a comunităților de romi, redă aspecte care au generat în mentalul colectiv, al acestora, o stare de inferioritate precum și negarea în masă a apartenenței etnice. Pornind de la prima atestare documentară a romilor în Moldova în anul 1428 și până la momentul finalizării procesului de dezrobire al romilor se evidențiază măsurile restrictive impuse etnicilor romi conform codurilor și praxiilor bisericești care au condus la diversificarea tipologiei etnicilor romi precum și la adaptarea elementelor de identitate culturală. Luând în considerare istoria culturală a comunităților de romi și adaptarea meșteșugurilor practicate constatăm apariția comunităților de romi cu specific: lăutari, lingurari, fierari, etc. Existența în județele Iași și Vaslui a numeroase comunități de romi, care practică muzica de fanfară ca ocupație de bază, se datorează muzicii turcești meterhaneaua prezentă la curtea domnească din Moldova ca simbol al supunerii față de Curtea Otomană și prezența fanfarei de tip occidental promovată în Bucovina de către dominația Austro-Ungară. Cele două simboluri ale puterilor armate vor crea premisa înființării primei muzici militare la Iași în 1830. Muzica militară va stimula înființarea fanfarelor în mediul rural în care romii lăutari vor deprinde tainele instrumentelor de alamă. Muzica de fanfară în scurt timp de la apariție devine elementul primordial în zonele Iași

și Vaslui pentru păstrarea și promovarea identității etnice din prisma meseriei de muzicant, și pentru promovarea muzicii românești autentice. Ca element distinct în patrimoniul etnografic al Moldovei parte din repertoriul fanfarelor în care activează romii a fost recunoscut ca folclor autentic.

SALA GABRIEL CONSTANTIN
Universitatea Babeș-Bolyai, Cluj-Napoca
Școala Doctorală „Istorie, Civilizație, Cultură”

Judecata țigăneasă

Cuvinte cheie: cutume, judecată, romi, justiție

„Judecata țigăneasă” își găsește corespondentul aproximativ în sfaturile bătrânilor, din comunitățile rurale medievale românești, cutumele justițiare tradiționaliste datorându-și geneza dorinței comunităților de a rezolva problemele intrinseci în conformitate cu principiile specifice. Indiferent că ne referim la români sau la țigani, aceste organisme comunitare nu reprezintă un produs practic al vreunor tendințe ale colectivităților mioritice străvechi de a înfrunta autoritatea tutelară a boierului, a nobilului sau a funcționarului statului. Tendința de preluare a atribuțiilor judecătorești, de descentralizare la nivel de justiție locală medievală, este consecința rațiunilor de ordin practic, pentru eficientizarea actului judecătoresc, rațiuni coroborate de reținerile provocate de o simbioză între teama și respectul față de autoritate, de puternicii locului. Problemele minore, în speță cele care nu lezau interesele economice și autoritatea elitelor locale, evitându-se practic riscurile inutile, era de preferat a fi rezolvate în interior, fără intervenții sau supervizări extrinseci, potențaii vremii, așezați pe piedestaluri intangibile, fiind percepuți implicit drept elemente inhibatoare, inabordabile, total în afara problemelor ordinare ale membrilor comunității. Oricum, în spiritul tolerării obiceiurilor

locului sau ale comunităților, pentru optima funcționalitate a societății medievale și moderne, cutuma justițiară tradițională a fost acceptată tacit sau încurajată oficial de către reprezentanții autorității statului. Cert este că „Judecata țigăneasă” a reprezentat un mecanism fundamental în evoluția și perpetuarea comunității.

ROZ MARIN TRANDAFIR
Universitatea Babeș-Bolyai, Cluj-Napoca
Școala Doctorală de Teologie Ortodoxă

Metode de pastorație specifice etnie rromilor

Cuvinte cheie: biserică, preot, romi, slujbă

Lucrarea de cercetare presupune în mare parte o abordare proprie care, pe lângă izvoarele bibliografice specifice temei cercetare, va ilustra și o serie de aspecte experimentate de propria persoană din postura de cleric într-o parohie cu enoriași romi.

Relaționarea între enoriași și cleric este de regulă bazată pe respectul față de funcția de preot, paroh, cleric sau diacon fără a aprofunda și relația cu reprezentantul parohiei la nivel de persoană, vecin, amic, semen etc. Tocmai de aceea, cercetarea va expune o analiză a acelor mecanisme de intervenție la nivelul parohiilor la nivelul cărora sunt afiliați și un număr semnificativ de romi din punct de vedere al relației cu aceștia, implicarea în activitatea bisericii, atribuirea de roluri și responsabilități.

Deci, lucrarea va analiza cele mai relevante mecanisme pe care reprezentanții bisericii le practică în conceptul de misiune în comunitățile de romi precum și modul în care le enoriașilor transmit membrilor acestor comunități rânduiala ce trebuie respectată în timpul slujbelor .

Lucrarea va mai aborda modul în care, limba romani se folosește în sfera teologiei ortodoxe nu doar din punct de vedere al relaționării dintre preot și individul din comunitate ci și din postura de slujire în limba romani.

Secțiunea a II-a.

Romii între emancipare și educație. Realități, deziderate, perspective

CHIRIAC LILIANA

Universitatea Babeș-Bolyai, Cluj-Napoca

Rolul mediatorului școlar în integrarea elevilor rromi în sistemul educațional

*Cuvinte cheie: mediator școlar, elev, școală, rromi,
integrare*

Lucrarea de față își propune să prezinte rolul mediatorului școlar în integrarea elevilor rromi . Problemele educaționale cu care se confruntă populația de etnie rromă sunt actuale cu toate că după 1990 s-au făcut eforturi considerabile și susținute pentru integrarea elevilor de etnie rromă în sistemul educațional. Având în vedere faptul că problemele de integrare persistă, nevoia de o soluție viabilă care să ofere șansa acestor copii dar și tineri și adulți este acută. În urma experiențelor personale dar și statistica națională susține o posibilă soluție care se poate multiplica, mediatorul școlar. Datorită problemelor persistente în multe comunități de rromi din România, mediatorul școlar a preluat o multitudine de roluri. Scopul lucrării este să evidențieze activitatea reală a mediatorului școlar care își asumă roluri multiple încercând să contribuie la școlarizarea elevilor de etnie rromă și integrarea

acestora în sistemul educațional. Unele roluri asumate de mediatorul școlar sunt benefice , aducând un aport considerabil în obținerea de rezultate deosebite iar altele tind spre o diluare a obiectivului principal, fiind afectată funcționalitatea statutului de mediator școlar dar și a rolului principal, realizând activități care nu mai au de a face cu integrarea elevilor rromi în sistemul educațional. În această lucrare voi încerca să realizez o delimitare clară între ceea ce trebuie să facă un mediator școlar, rolul acestuia și ceea ce face el în realitate precum și riscul asumării unor roluri care îl abat de la activitatea de bază.

PARNO IMRE MARIUS

Universitatea de Vest din Timișoara

Școala doctorală de Filosofie, Sociologie și Științe Politice

Romii în sclavia modernă a sărăciei

Cuvinte cheie: comunitatea romă, rom, meserii tradiționale, neamuri de romi

În România trăiește cea mai mare dintre comunitățile de romi din Europa, organizată în comunități sărace situate de cele mai multe ori la periferia localităților. După aproximativ un secol și jumătate romii nu sunt departe de perioada celei mai lungi perioade de sclavie din istoria omenirii.

Au trecut cel mult trei generații de la dezrobirea romilor în România iar decalajul dintre populația de etnie romă și restul comunității este imens, așa zice că romii trăiesc o sclavie modernă a sărăciei. În cadrul acestui articol avem ca obiectiv general: Identificarea modelelor activităților economice tradiționale și netradiționale practicate în comunitățile romilor din Timișoara și Cluj-Napoca în contextul dinamicii identitare iar ca obiectiv specific: Identificarea gradului de integrare a comunităților de romi din

Timișoara și Cluj-Napoca din perspectivă identitară, culturală și economică: nivel de trai, venituri, activități desfășurate.

Ne-am propus o analiză cantitativă realizată în două comunități de romi din Timișoara și Cluj-Napoca.

CARIVAN DANIEL

Universitatea București

Școala Doctorală de Studii Politice și Administrative

Căsătoriile mixte dintre romi și neromi, problematica neamurilor de romi. O abordare sociologică

Cuvinte cheie: Căsătorie mixtă, Biculturalitate/ Interculturalitate, Asimilare, Identitate etnică romă/ Neamuri de romi, Prejudecăți și stereotipuri.

Lucrarea abordează relațiile interetnice dintre români și romi. Datorită forței de atracție a identității etnice a românilor, în identitatea etnică a romilor au loc mutații ce constau în absorbția de către romi a trăsăturilor fundamentale specifice etniei române, precum limba, modul de viață, ocupațiile, obiceiurile, urmate de declararea etniei lor ca români la recensământul populației. Trecerea de la identitatea univocă de rom/țigan la identitatea de român semnifică zdruncinarea etniei primare și începutul biculturalității. În fapt, atributul de biculturalitate este specific aproape tuturor romilor din România, ei comunicând și trăind după standardele societății românești ai cărei cetățeni sunt. Cercetarea își propune să investigheze două fenomene: asimilarea etnică identitară a romilor și importanța definirii neamurilor de romi prin meseriile practicate.

Totodată prin această lucrare, vor fi evidențiate efectele căsătoriei mixte dintre romi și români și în ce măsură este influențată identitatea etnică romă, dar și căsătoriile mixte în raport cu apartenența etnică și cu asumarea identității etnice. Cercetarea este de tip calitativ și este efectuată în județul Brăila

incluzând cinci neamuri de romi (lăutari, spoitori, ursari, căldărari și romii romanizați).

În România, romii sunt considerați o minoritate națională, dar spre deosebire de alte etnii cu un număr semnificativ de membrii (maghiarii și germanii), romii nu beneficiază din partea statului de cele mai importante elemente de definire etnică (muzeu, monumente, teatre). Statul nu are încă o strategie care să sprijine cultura identitară romă, în afară de organizațiile rome care se implică în desfășurarea anumitor activități specifice culturii și tradiției rome.

ALINA LAKATOS - IANCU
Universitatea Babeș-Bolyai, Cluj-Napoca
Școala Doctorală „Studii de Populație
și Istoria Minorităților ”

Statutul femeii în comunitatea de romi
Tradiție & emancipare

Cuvinte cheie: cutume, emancipare, femeie romă, obicei, tradiții

Am optat pentru această temă din diverse motive. În primul rând, conceptul de femeie romă, statut, poziție în comunitate este prea puțin vizibil în lucrările de specialitate. Totodată, este un domeniu prea puțin abordat datorită caracterului tabu cu care este perceput în comunitatea de romi. Femeia romă se raportează la tradiții care de regulă îi stopează posibilitatea de evoluție de emancipare. Având în vedere faptul că sunt de etnie romă, sunt femeie și totodată motivată în a aborda acest subiect, cel mai probabil puțin dezbătut și promovat, am decis, împreună cu coordonatorul științific să aleg ca temă de cercetare acest domeniu, fiind ferm convinsă de faptul că prezintă un interes nu doar pentru mine ci și pentru societate per ansamblu.

Femeia romă în sânul comunității tradiționale se raportează la o serie de tradiții cunoscute de aceasta și acceptate într-o anumită măsură chiar dacă acest lucru îi generează o multitudine de sacrificii și responsabilități. Emanciparea femeii în comunitățile de romi de regulă nu e îmbrățișată, mai mult e privită ca o insultă la adresa comunității. Astfel intenția de aprofunda această problemă are la bază nu doar faptul că sunt femeie și sunt de etnie romă ci și motivația proprie de a evalua efectele emancipării femeii rome atât din punctul de vedere al comunității și a familiei dar și din propria ei ipostază.

În familiile tradiționale de romi rolurile de gen sunt cunoscute înainte de căsătorie. Bărbatului i se atribuie munca și rostul banilor iar femeii casa și copiii. În familia modernă sarcinile sunt atribuite în mod egal atât bărbatul cât și femeia își asumă responsabilități comune. În această ordine de idei, teza abordată va ilustra și o comparație între femeia tradițională și cea modernă din perspectiva așteptărilor acesteia, relație, nivel educațional, ocupație și raportarea la tradiții.

MALIȚA RALUCA IOANA

Universitatea de Vest din Timișoara

Școala doctorală de Filosofie, Sociologie și Științe Politice

Consecințele pandemiei asupra actorilor sistemului educațional la ciclul primar

Cuvinte cheie: educație, pandemie, elev, profesor, părinte

Noua realitate medicală cu care se confruntă lumea actuală din cauza epidemiei generate de virusul SARS-CoV-2 a generat la nivelul umanității schimbări majore, de la cele mai înalte nivele, până la cele mai scăzute, în toate domeniile și pe toate palierele societății (Nikifaruk, 2008).

Evident, că un sector profund afectat, care s-a confruntat cu o situație inedită a fost și cel educațional. Închiderea școlilor și trecerea la învățământul online a generat un val de schimbări profunde în paradigma și structura procesului educațional.

În articolul de față ne ocupăm de analiza sistemului educațional în perioada pandemică cu referire la ciclul primar, deoarece experiența și munca mea se adresează de peste șaptesprezece ani elevilor din această categorie.

Consider că această cercetare va îmbunătăți atât performanțele mele de predare, cât și pe cele ale colegilor mei și va crea noi abilități de învățare pentru elevii ciclului primar, furnizând date care vor putea fi folosite pentru depășirea altor situații de criză. Totodată am în vedere păstrarea exemplelor de bună practică din perioada învățământului online, atât pentru îmbunătățirea metodelor tradiționale de predare, cât și pentru păstrarea metodelor online care și-au demonstrat eficacitatea. Pandemia a deschis noi orizonturi în ceea ce privește instrumentele de lucru folosite la ciclul primar și mediile educaționale digitale pentru elevi sau cadre didactice, precum și aspecte legate de programa școlară, de pedagogie, de designul educațional, de materialele folosite în procesul de predare - învățare, de menținerea contactului dintre elevi, profesori, școli și părinți, de dezvoltarea unor politici eficiente și de implementarea unor reforme adaptate noii realități, toate acestea făcând trecerea la o nouă etapă în educație.

